

بررسی رابطه سرمایه روان شناختی و ابعاد شخصیت با استرس شغلی کارکنان

سید عبدالرسول حسینی^۱، نجیم نجیمی^۲، حسین رستمی^۳

^۱مربی، عضو هیأت علمی گروه مدیریت دولتی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. hosseini_5@yahoo.com
^۲مربی، عضو هیأت علمی گروه علوم اجتماعی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. najimnajimi65@yahoo.com
^۳کارشناسی ارشد، رشته مشاوره خانواده، دانشگاه فرهنگیان فارس، شیراز، ایران. hrostami111@yahoo.com

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه سرمایه روان شناختی و ابعاد شخصیت با استرس شغلی کارکنان سازمان آب منطقه فارس انجام گرفته است. طرح پژوهش از مقوله طرح های همبستگی و جامعه آماری پژوهش دربرگیرنده کلیه کارکنان سازمان آب منطقه ای فارس در سال ۱۳۹۶ بود که با استفاده از روش نمونه گیری خوشه ای تعداد ۲۰۰ نفر از کارکنان سازمان آب منطقه ای فارس به عنوان نمونه ی پژوهش انتخاب شدند. ابزار اندازه گیری پژوهش پرسشنامه های شخصیتی پنج عاملی NEO، پرسشنامه سرمایه روان شناختی PCQ و پرسشنامه استرس شغلی HSE را شامل می شد. داده های حاصل از این پژوهش با آزمون های ضریب همبستگی پیرسون و آزمون تحلیل رگرسیون چندگانه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج حاصل نشان داد که بین خودکارآمدی، امید، تاب آوری با استرس شغلی رابطه منفی و معناداری وجود دارد و مولفه های خودکارآمدی و تاب آوری و خوش بینی به صورت منفی و معناداری قادر به پیش بینی استرس شغلی شرکت کنندگان می باشند. نتایج دیگر پژوهش حاکی از وجود رابطه مثبت و معناداری بین روان آزردهی و استرس شغلی بود در حالی که بین برون گرایی، انعطاف پذیری، دلبذیری، مسئولیت پذیری با استرس شغلی رابطه منفی و معناداری وجود داشت. همچنین مولفه های برون گرایی و مسئولیت پذیری و انعطاف پذیری به صورت منفی و معناداری قادر به پیش بینی استرس شغلی شرکت کنندگان بودند اما بعد روان نژندی به صورت مثبت و معناداری استرس شغلی شرکت کنندگان را پیش بینی کرد.

واژه های کلیدی: سرمایه روان شناختی، ابعاد شخصیت، استرس شغلی، کارکنان سازمان آب منطقه فارس.

مقدمه

توجه به عامل انسانی در سازمان و بهبود منابع انسانی گزینه ای است که به تازگی در علم مدیریت منابع انسانی مورد توجه قرار گرفته است. کیفیت زندگی کاری یکی از مهمترین موضوعات مدیریت منابع انسانی سازمان هاست. امروزه مفهوم کیفیت زندگی کاری به موضوع اجتماعی عمده ای در سراسر دنیا مبدل شده است که در عین حال ممکن است تحت تاثیر عواملی چون استرس شغلی قرار گیرد. مؤلفه ای که در این پژوهش با استرس شغلی مورد مطالعه قرار گرفته

است، سرمایه روان شناختی است. سرمایه روان شناختی از مفاهیم نوینی است که امروزه مطرح شده است و موجب تحولات قابل ملاحظه و پژوهش های موثری در زمینه های مختلف شده است. سرمایه روان شناختی مفهومی است که عمدتاً از تئوری و تحقیق در حیطه روانشناسی مثبت به دست آمده و در محیط کار مورد استفاده قرار گرفته است [۱]. سرمایه روان شناختی یکی از شاخص های روان شناسی مثبت گرا، می باشد که به صورت باور فرد به توانایی هایش برای دستیابی به موفقیت، داشتن پشتکار در دنبال کردن اهداف، ایجاد اسنادهای مثبت درباره خود و تحمل کردن مشکلات تعریف می شود. مطالعات نشان داده است که سرمایه روان شناختی با ایجاد نگرش و کاهش تنش های شغلی در وهله اول باعث کاهش استرس و سپس سبب ایجاد عملکرد شغلی کارکنان، خشنودی شغلی و تعهد سازمانی آن ها می شود [۲]. برخوردار بودن از سرمایه روان شناختی افراد را قادر می سازد تا علاوه بر مقابله بهتر در برابر موفقیت های استرس زا، کمتر دچار تنش شده و در برابر مشکلات از توان بالایی برخوردار باشند. روان شناسان صنعتی، همچنان به دنبال یافتن آن دسته از خصوصیات شخصیتی اند که در موفقیت شغلی تأثیرگذار است. وجود تناسب بین شخصیت و ویژگی های شغلی و سازمانی باعث ایجاد رضایت بیشتر فرد، ایجاد انگیزه های درونی در فرد، افزایش کارایی، خلاقیت و مسئولیت پذیری و افزایش درگیری شغلی خواهد شد. درگیری شغلی کارکنان به وضوح نتایج کارکنان، عملکرد سازمانی و موفقیت سازمان را پیش بینی می کند و می تواند بر موفقیت مجموعه تأثیر فراوان داشته باشد [۳].

با توجه به این مطالب، پژوهش حاضر درصدد بررسی رابطه سرمایه روان شناختی و ابعاد شخصیت با استرس شغلی کارکنان سازمان آب منطقه ای فارس می باشد.

مبانی نظری

❖ استرس شغلی

استرس بخش اجتناب ناپذیر در زندگی است که این واژه نزد متخصصان مختلف معانی متفاوتی دارد. استرس در مفهوم عام آن عاملی است که همواره تعادل فیزیکی و روانی فرد را بهم زده و بسته به فشار روانی و کیفیت انطباق فرد با آن ممکن است منجر به بیماری شود و یا برعکس، به تجربه ای مثبت تبدیل شود [۴].